

ONKO SOSIAALITURVAN YHTEENSOVITTAMINEN TOSIAAN TARPEEN EUROOPASSA?

**Miltä näyttää työeläkkeidemme
tulevaisuus EU:ssa?**

TELA:n asiantuntijaseminaari 12.2.2016

Essi Rentola

12.2.2016

EU:n vaikutus sosiaaliturvaan

Sosiaaliturvan koordinaatio

- Henkilöiden vapaan liikkuvuuden turvaamiseksi
- Sitovaa lainsäädäntöä
- Välillinen vaikutus kansalliseen lainsäädäntöön

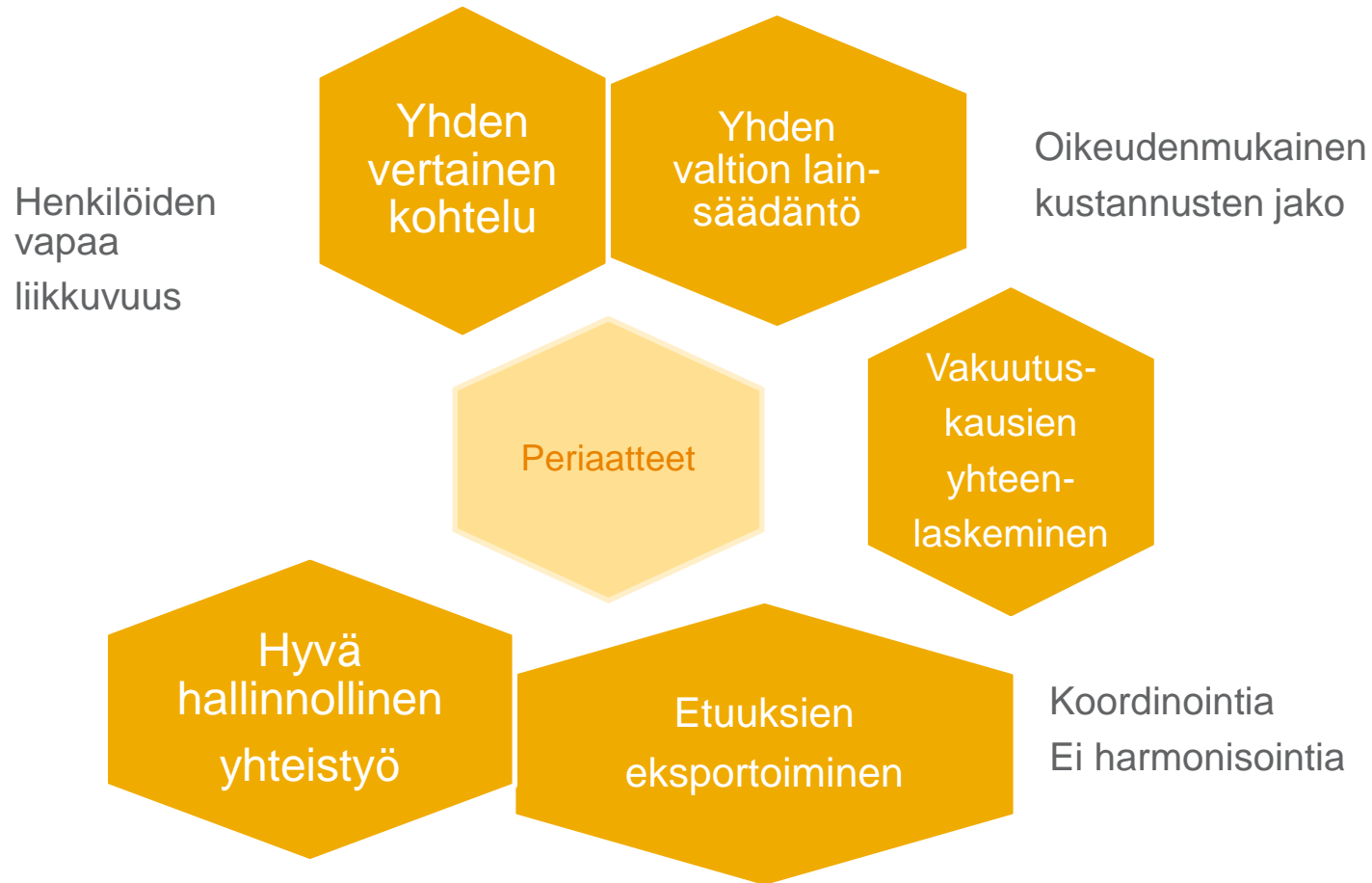
Avoin koordinaatio

- Talouspolitiikan lähentyminen
- Maakohtaiset suositukset
- Välillinen vaikutus kansalliseen sosiaalipolitiikkaan

Avoimen koordinaation menetelmä ja eläkkeet

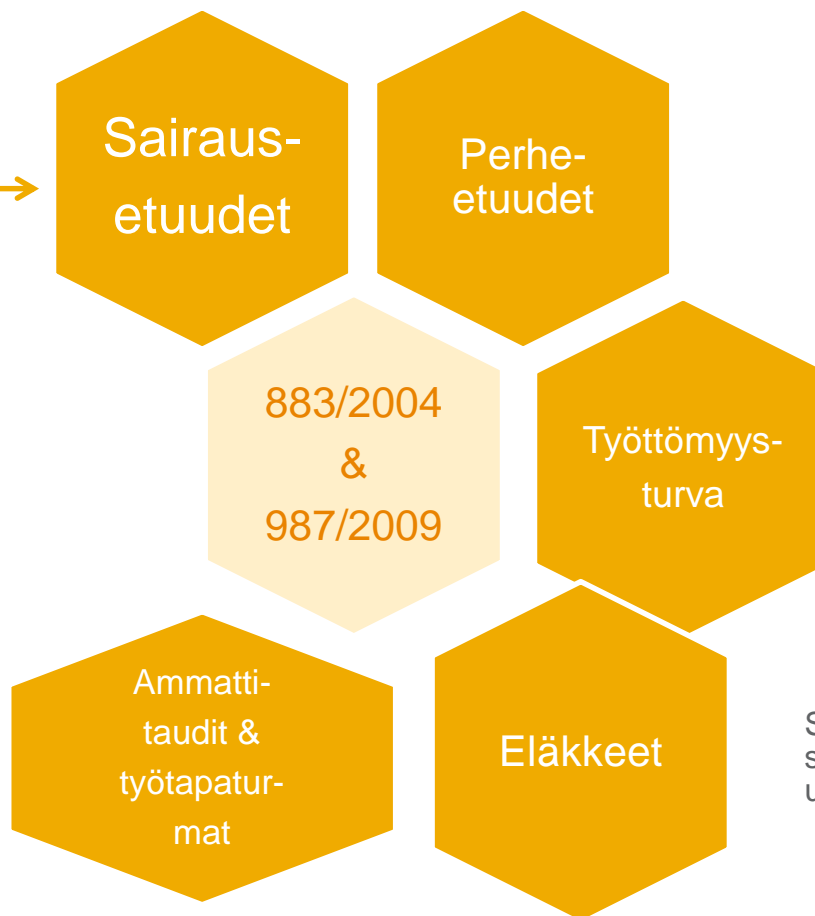

EU:n sosiaaliturvan koordinaatioasetukset 883/2004 ja 987/2009

EU:n sosiaaliturvan koordinaation piiriin kuuluvat etuudet

Raha- ja luontoisetuudet →

Asetus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta 492/2011 kattaa laajasti muut sosiaaliset ja verotukselliset edut

Sosiaalihuolto- ja sosiaalipalvelut ulkopuolella

Sosiaaliturvan koordinaatioasetus 883/2004 ja 987/2009 - Eläkkeet

Eläkesäännökset tiivistetysti

- Siirtotyöläisen ura kokonaisuutena
- Siivu eläkkeestä joka maasta
- Toisessa maassa täytetyt kaudet lasketaan yhteen eläkeoikeuden avaamiseksi
- Tosiseikkojen ja tapahtumien rinnastaminen
- Eläkehakemusprosessi (eläkelaitosten välinen yhteistyö)
- Eläkkeen eksportoiminen

Eläkesäännösten vaikutus muihin etuuksiin

- Sairaanhoidon oikeudet ja sairaanhoidon kustannusvastuu
- Eläkkeen saaminen voi tuoda oikeuden **perhe-etuuksiin** Suomesta
- Eläkkeen saajan perheenjäsenillä johdettuja oikeuksia

Eläkesäännösten yhteys sovellettavaan lainsäädäntöön

- Eläkettä kerryttävät kaudet määräytyvät aktiiviaikana sovelletun lainsäädännön mukaan (yhden maan lainsäädännön soveltamisen periaate)

Sosiaaliturvan koordinaatioasetus 883/2004 ja 987/2009 - Eläkkeet - *HAASTEITA*

Vakuutuskausien päällekkäisyys

- Aktiiviaikana eläkevakuutuskausia on kertynyt päällekkäinen useammasta maasta
- Takautuva korjaaminen, maksujen palautus
- Eläkevakuutuskaudet eivät ole yhdenmukaisia työskentelykausien kanssa

Epätyypilliset työsuhteet

Pätkätyöt
Lyhyet eläkevakuutuskaudet
Väärin vakuuttaminen

Vaikutus sairaanhoidon kustannusvastuuseen

- Siirtotyöläisyyden muuttuminen johtaa eläkeoikeuksien pirstaloitumiseen - Vaikuttaa sairaanhoidon kustannusvastuuseen
- Ei lakisääteisten lisäeläkkeiden lisääntymisen vaikutus sairaanhoidon kustannusvastuuseen jäsenvaltioiden kesken.

Keskeiset sosiaaliturvaan ja sosiaalipolitiikkaan vaikuttavat haasteet EU:ssa

Talouskehitys

Maahanmuutto

Sosiaalinen
dumppaus/
Sosiaaliturismi

Väestön
ikäntyminen

Työelämän
muutokset

Perherakenteiden
muutokset

Talous

Sosiaalinen ulottuvuus

- Tavoitteena syvempi ja oikeudenmukaisempi talous- ja rahaliitto

Sosiaalisten oikeuksien pilari

- Komission työohjelman tavoitteena vahvistaa Euroopan sosiaalista ulottuvuutta
- Käsittää mm. työoikeudellisia kysymyksiä, työoloja, toimeentulon turvaamista ja palveluita

Maahanmuutto

Turvapaikanhakijat

- EU - toimet maahantulon hallitsemiseksi
- Haasteet jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmille
- Kotouttaminen

Ei-aktiivit EU-kansalaiset

- Millä ehdoilla oikeus verorahoitteisiin etuuksiin?
- EU-tuomioistuimen viimeaikainen oikeuskäytäntö
 - EU-kansalainen ei voi liikkua vain hakeakseen sosiaaliturvaa

Kolmansien valtioiden kansalaiset

- Assosiaatiosopimukset
- Kahden- ja monen väliset sopimukset
- Direktiivit (yhdistelmä lupadirektiivi, kausityöntekijät, yritysten sisällä siirtyvät, opiskelijat ja tutkijat)

Sosiaalinen dumpkaus/Sosiaaliturismi

Decent work

- Oikeudenmukaiset työehdot
- Monialainen tarkastelu

Brexit

- Työn perusteella eksportoitavien perhe-etuuksien indeksointi (?)
- Hätäjarru in-work etuuksille (?)

Elintasoerot jäsenvaltioiden välillä

- Virheiden ja väärinkäytösten estäminen
- Tilastotietojen kerääminen
- Oikeudenmukainen kustannusten jako jäsenvaltioiden välillä

Sosiaaliturvan koordinaatioasetusten haasteet

Väestön ikääntyminen

Aktivointitoimet
Työssä jaksaminen
Lisäeläkejärjestelmien lisääntyminen jäsenvaltioissa

Perherakenteiden muutokset

- Perheenjäsenten johdettujen oikeuksien periaatteen vanhentuneisuus
- Vanhempainetuudet

Työelämän muutokset

- Pätkätyö
- Etätyö
- 0-työsopimukset
- Työvoiman vuokraus
- Yritysten globalisaatio

Lähetettyjä
työntekijöitä
koskevan
direktiin
kohdennettu
tarkistaminen

**Työvoiman
liikkuvuutta
koskeva
paketti -
*Mobility
package***

Parempi
sosiaaliturvan
koordinaatio
virheiden ja
väärinkäytösten
estämiseksi

Suomen työeläkejärjestelmä

Sosiaaliturvan
koordinaatio
EU:ssa

- Työeläke lakisääteinen eläkejärjestelmä, joka koordinaation piirissä

Avoin
koordinaatio

- Suomen työeläkkeen kestävyys ja riittävyys vakaalla pohjalla

Onko sosiaaliturvan yhteensovittaminen tosiaan tarpeen Euroopassa?

Olemme osa EU:ta ja Euroaluetta

Ilman sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista liikkuvuus vaarantuisi

Voimme oppia hyvistä muiden maiden hyvistä käytänteistä ja levittää omia hyviä käytänteitä